

Ծ Ի Ա Օ Ա Ն

Տարեկանն է՝ 30 դր., վեցամսեայն 15 դր., կանխիկ: Հատը 30 վր.: Մասնաւորի վերաբերեալ գրութեանց և ծանուցմանց տողը մէկ անգամու համար 1 1/2, երկու անգամու համար 1 զուրուշ է:

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

Գուրու երթալընքուն ծախքը բաժանորդաց վրայ է: Լրագրիս վերաբերեալ որ և է զըրուած պէտք է զրկուիլ առ Տնօրէնն ի Կ. Պոլիս: Ասմա ալթըր չամա ասնի վերի ծախքը. Թիւ 9:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ Ռեբրաթ աւուր Երեսփոխանական Ժողովոյ անդամաց մեծազոյն մասը դարձեալ առջի անդամներու պէս անսարքեր կենալով հրաւիրազրաց աղետանկար ձայնին, միայն կրեանի չափ Երեսփոխանը գտնուէր են, և հետեւաբար օրինաւոր նիստ և ատենան բացուելն անհնարին համարուելով, մէկ քանի գիտողութիւններ եղեր են: Որոնցմէ գլխաւորներուն մէկը Խառն Ժողովոյ հրաժարական տալուն վրայ է եղեր: Երգէն յայտնի էր որ Երեսփոխան Լ. Ֆէնտինը չպիտի կրնային ոչ նոցին հրաժարականն ընդունել, և ոչ ալ նորեր ընտրել, թէ և ամբողջ ըլլային ալ: Չուր աշխատութիւն մ'էր 11. Ըօր և Գիւանին այդ հրաւերը մտարեղի նա մանաւանդ զործագրել, քանի որ ըստ օրինի հարկ էր, ըսենք նաև պատեհ առթիւս Բ. Գուրու թաղերը գրել, կամ որ առաւել յաւն էր, անձամբ աշխատասիրել Բ. Գուրու երթալ, և զուցե այս դէպքով Երգ. վերաբնակալ Մասնաւորութեան ալ, որուն հաստատութեանը բաղձացողաց թիւը և ձայնը կը շատնան կոր, խօսք մ'ըլլար, Բաց այս կերպ ընթացք մը բռնուելով, Երգին այս վիճակին ստիպողական և ամենարդ. դարման պահանջած ատեն, որ օրի զանգաղ յետաձգութիւնը տխուր տպաւորութիւն կրնէ մտաց մէջ. չըսենք թէ Երգ. զործադիր իշխանութեան երասանակալ Պատրիարքարանի մը պատիւը սրտի ցաւառիթ կը ներկայանայ աչաց անտութեան: Ի՞նչ աղետալի բռնադատումն մեզ, կամուար ուխտի մը սահմանն անցնել...

Մեկն ալ Երգ. Հիւանդանոցին ողբալի կացութիւնն ու Հողաբարձու Երգից հրաժարական տալը կամ տալու վրայ ըլլալն է եղեր: Ետը վրայ եղած գիտողութիւնն ալ յուսահատ Հողաբարձութեան քանի մ'օր ալ համբերութիւն ընկրու որոշումն զերջացեր է:

Ա կրթինն ալ Չարսանձակի ետեւեաց խնդրոյն վրայ, քանզի Ս. Հայրը ներկայ Երեսփոխան Լ. Ֆէնտիններուն յայտնի է թէ Բ. Գուրու իր կողմէն յատուկ քննիչ մը զրկելու և այս դատը այն տեղ տեսնուելու որոշումն բրած ըլլալով, բարեհաճեր է ազդին կողմէն ալ մէկը այս զործով իրեն զրկածին հետ ընկերացնելու, և որով հետև Երգիս Լ. Ֆէնտին յարմար գատուեր է, յիշեալ Լ. Ֆէնտին Օ. Ե. թուին ալ այս պաշտօնով երթալէն մնացած 18 հազար զուրուշ Երգին ունեցած պահանջը շուտա՛մ չիւմենար եղեր երթալ, շատ մը խոստումնք և յորդոր մատուցանելով չեն կրցեր վերջապէս հաճութիւնն առնուլ, և Ս. Պատրիարք Հայրն ու Ա. Սեմ. Ետեւապետ Պէյը առանձինն յիշեալ Լ. Ֆէնտին հաճեցնելու զողորմ ատեն, Երեսփոխան Լ. Ֆէնտինը մեկնել են:

Թեպէտ ասոնք երեսի վրայ մնացած շատ մը Երգ. զործոց հետ բաղդատելով, նշանաւոր բաներ չեն, սակայն Մեծ. Երեսփոխան Լ. Ֆէնտիններուն ներկայ գտնուելն ու օրինաւոր վարմունքը մեծազրկել են, և երանի թէ ամէն Երգ. զործոց խնամատարութեան ընտրեալ պաշտօնեայք այսպէս իրենց պարտուց քաջ ճանաչող և կատարող հանդիսանային, և այն ատեն երանելի կըլլար Երգիսին ալ:

— Երեքշաբթի օրէ՛ն. Գրան որոշումը կաղմուած Խառն Ժողովոյ Մեծ. Երգիւնք արտաքին զործոց Պաշտօնեայ Բարձր. Գուրու փառչիւններ կայանալով իրենց հրաժարական տալուն պատճառները յայտնել են Ս. Բարձրութեան: Հրաժարականներուն պատճառ Երգ. զործոց օրինաւոր կատարմանը և անոնց ալ Ս. Պատրիարքին բռնած մէկ քանի ընթացքէն յառաջ զալը ցուցեր են: Ա կրթապէս ծանուցեր են թէ Երգ. վերաբնակալ Մասնաւորութիւնը մինչև որ չհարհուրի, Երգ. զործոց և ոչ մէկը պիտի կրնայ կարգի մտնել և զոհացուցիչ կերպիւ առաջ կրթալ:

Բարձր. Գուրու փառչիւնն առաջարկեր է որ մէկ երկու ամիս ալ իրենց յանձնուած պաշտօնը առաջ տանին, նաև ծանուցեր է թէ մօտ օրեր Երգ. Մասնաւորութիւնը պիտի չհարհուրի և թէ այսչափ ուշանալուն պատճառը Երգին վիճակին յարմարաւոր բան մ'ըլլուելուն համար է եղեր:

Չերկարներ խօսքը, երբ հրաժարողը իրենց զիտաւորութիւնը փոխել չուզէին քաղաքալարութեանը ծանուցեր են, յայնժամ Բարձր. Պաշտօնեան այնպիսի պատասխաններ տուեր է իրենց, որ բաց ի մէկէն բոլորն ալ հարկադրել են Ս. Բարձրութեան առաջին առաջարկութիւնն ընդունածի պէս մեկնել... Ի՞նչ պիտի ընեն հիմա— Ետը պատասխանը եօթ տարուան փորձը տուած է. — Ի՞նչպէս— Բարձրութիւններուն թերութեանը անտար արդիւնքով... Պաշտօն Գիւանիսու բռնաւորին հրաւիրուելով ի Սիրահուսայ, ճանաչել կրնալ պատրաստութեան ատեն հարցնողներուն կրէր. «Երթամ բժշկել զՍիրահուսա, որ ունի զցաւ զլոյս»... —

— Եյս շաբթու Չ. Պիւնից Ուսումնասիր Բնիկերութեան տարեկան ծախուց հաշուեցուցակն ու մէկ ալ ընդարձակ յայտարարութիւնը ընդունելիք: Հաշուեցուցակին նայելով կը տեսնենք որ 1866 Մարտ 1 Են մինչև 1867 Փետրվարի վերջը 135.000 զուրուշ զուրուշ մը, որ 40 հատ կալուածոց վարձքէն կը զոյանայ ըստ ցուցակին, ծախք եղած է տեղւոյն երկեսու վարձարանացը: Եյս զուրուշ 106,498 1/2 զուրուշ դաստուաւց և զընտանգանաց ամսական տրուել է. (բաց ի Պ. Սուկանեանէն, որուն ազգայն սփռուիչ Գայն առած 20.001 1/4 զուրուշ մար ծախքը— մասնացուցակն տակը զըրուած է) այս զուրուշ 22,340 5/4 զու-

րուշ պահանջը ունին դաստուաւք և մէկ դոնապան. որոնց փոխարէն Ս. Բնիկերութեան պահանջն ալ կը տեսնուի 20,575 զուրուշ: 28,501 1/2 զուրուշ ալ ուրիշ մար ծախքը— Պ. Սուկանեանին տրուած ծոխը:

Բաւական զուրուշ մ'է այս Երգ. Ս արժարանի մը համար, որ Ս. Պոլսոյ կեցութեան ծախուց հետ բաղդատելով 200,000 զուրուշ մ'ըսել է: Եյս, առ ձեռնհասութիւններուն համար պիտի երանի տայի մեր Չ. Պիւնիսարանի Երգիսոց, սակայն յայտարարութիւնը բերանս ասնձեկէն կտե սրտիս ալ ցաւ մ'աղբեց, ուստի, թող հաւատայ աշխարհ, լալով ըսի, թէ Երգ. Չ. Պիւնիսարան տեսարան մ'ալ... Որ Երգիս առաջին ուսեալ և ստատանդիկայ քաղաք ևս տառնի: Առ ըսելը դարձեալ նախամեծար համարելով, խղճիս ձայնը խեղդել ջանացի, որ թէ և անհնար, գոնէ վրաց ամենալարժիս միայն ներքին տաղնապ մ'ըլլայ:

ԼՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀՍՈՒՋԻ ԵՂՐԸՐՑՍ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԿԱՐՈՍ ՏԱԳՆԱԳԱՆՆ ԳՐԱԹԻՒՆ ՄԸ

Եյն որ Երգն է որ միշտ բամբասանաց կը գտնուի ենթակայ: Եյն որ Երգն է որուն մէջ զժկամակարար կը թաղաւորէ խոսութիւնն ու երկպառակութիւնը: Եյն որ Երգն է որ իրեն կառավարութեանը վերաբերեալ զործքերը ըստ ամենայն պարագայիւք բարեկարգելու համար չունի ոչ ժողովականաց կեցութեան հաւաքում, ոչ ալ սեփական մէկ նիստ մը: Եյն որ Երգն է որ քահանայից համար որոշուած տարեկան պարաքը զժբաղդարար վճարելու կարողութիւն չունեցողին ննջեցիլն մարմինը առանց եկեղեցական պաշտամանց ու արարողութեանց գերեզմանի մէջ ամփոփելու ու նորածինն ալ անկառնք պահելու համար՝ Քրիստոնէական Սուրբ հաւատոյ ճշմարիտ ու հաստատուն հիմն ու բուն հեղինակ եղող Յիսուսի Քրիստոնի մեր չիրոջը զբաժ աւանդութեանը դեմ՝ զայն անկողական զաղիւր սովորութեան մը վիճակուած է: Եյն որ Երգն է որ օրէ օր թշուառութեան ու յետին ատիճանի աղքատութեան յուզեալ աշխարհ մէջ կը տատանի ու շարաւար կը վարանի: Եյն որ Երգն է որ դաստատանի կամ քննութեան վերածելի ամեն մէկ խնդիրներուն որոշակի վախճան մը չըտցնելով ամենեկուն ծաղը ու կատակը իրեն հրաւեր կը կարգայ: Եյն որ Երգն է որ իր Պատրիարքարանին և ուրիշ Երգիսին տեղեաց մէջ աշխատաւոր գտնուող զործակալաց որոշեալ ամսականը հատուցանելու կարն ու զօրութիւնը չունենալով, անոնց սրտին մէջ դանդաղութեան ու ծուրութեան, չեմ սխալը թէ որ ըսեմ յուզման ևս շար կոհակներ յարուցանելու պատճառ կըլլայ: Եյն որ Երգն է որուն թէ եկեղեցականը և թէ աշխարհականը իրեն մեծ փառք ու մեծ պատիւ կը համարէ, քու-

Թիւնն, սուտ վիպարութիւնն ու անարդարութիւնն : Այն ո՞ր Ազգն է որուն ամէն մէկ անհատ միայն իրենց անձանց հանգստութեանն ու անդորրութեանն աշխատելու ամարդի դրացմունք մարդկութեան խղճին դէմը կուենայ : Այն ո՞ր Ազգն է որ իր կարուածքներն ու ստացուածքներն յափշտակելու և ունեցածը վարպար մտերու դիտաւորութիւն ունեցող չար մշակներու պաշտպանութիւնը կը վայելէ : Այն ո՞ր Ազգն է որ յառաջն առնելու անկարելիութեան ասպարէզ մը իր առջին դասը ծանր պարտուց անտանելի լուծին ներքէ հեծելու ու ճնշուելու բռնադատուած է : Այն ջապէս այն ո՞ր Ազգն է որուն մէջէն մէյ մէկ տեսակ նորանոր աղանդներու վառօթար ծագումներ հեղհեղեղ յաճախելու տխուր երեւոյթութեան ասպարէզը իր առջեւ կը ներկայացուի . կաթուղիներն, միջուկ յիսն ուամիկ ժողովուրդը ինքզինքնին ամօթանաց բողբոջ ներքէ ծածկելով շամաշն թող . արձակ համարձակ պատասխանատու գտնուին ինծի թէ «Բու փետած Ազգը ահա մերս Ղուսաւորչական Հայ Ազգն է . վասն զի խուզարիւր քննութեամբ լաւ դիտողութիւն ընելով կը տեսնենք որ բաճնեղ ճիշտ ու ճիշտ մեզի համար շատ յարմարութիւն ու շատ պատշաճօրութիւն ունի կամ լաւ ևս բունք անոնց տէրք մէք ենք» : Հետեւեալ և այս կնիքագրութիւնն ալ թող ընեն . «Եղբայր» որքան որ նեղութիւն, վիշտ, տառապանք ու տուեցտանք քաշենք՝ երբեք լիովին մեզի փոխարինութիւն պիտի չըլլայ . քանզի մեր անօրէնութիւնը ու անարդարութիւնը մինչև երկնից աղեղը հասած Ասեղին Ատուծոյ զօրեղ բարկութեամբ հրաւեր կը կարգայ . քանի որ մեր մէջ Ազգայնութեան, Ազգասիրութեան ջերմ կայծոյզը բորբոքուած սրբտեր ունեցողներ չունինք, մեր ազգին յառաջագէտ զարգացմանը և անոր վիճակին բարւոք ասպարէզը ունենալու ևս կ'ուսուես խառն նախք . համար է արդեօք զեշ երկաթէն աղէկ թուր չինել . ընդդէմ մը գմբէթին վրայ կայնեցնել . փշին խաղող ու տատակէն թուղ քաղել . մէք որ մեկուկէ կատնեք, մեկուկէ կը բամբասնեք, վայրենի զազանի նման մեկուկէ կը զիշատենք, մեկուկէ կու գէմ նախանձութեան շար կրքեր կը ցուցնենք, օրէնք ինչ է, բարոյականութիւնը ինչ է, կարգ կանոն ինչ է չենք ճանչար, անուշտ մեր ներկայ ու ապագայ վիճակը ի վերին երես շուտաուրթեան ու թափառական օտակալի վիճակը ձեռք պիտի բերէ՝ Օն ապա Հայեր, Գիւցարն Հայկայ զուկներ, դիտանք որ կայ ձեռք մը, արդարին դառն վայրկեանին պաշտպանութիւնը հայցող . կործութիւն մը ձեռք առնենք . տար-

նապանաց մըրիկներէն մեր ցեղը զերծ և ազատ կացուցանելու համար օգնութիւն կանչենք բնութեան Արարիչը . այն ճշմարիտ կործութիւնը Արարիչէն պիտի իջնայ մեզի . կը լսէ անիկայ մեր ձայնին . ջերմեռանդ սրտիւ աղօթքներ նուիրենք . և կթէ մեր նախնաց աւանդութիւններն ու դրութիւնները մեր սերնդին ցանկալի հանգիստաւոր պատիւն ունենալով, մեր քիմքերը անոնց յիշատակութեամբ քաղցրութեան գեղեցիկ ճաշակ մը կառնուն, Ատուծոյ Արարչական սիրոյն վրայ երգենք, մեր Ազգին շարարատիկ թշուառութեամբ վերջ մը տալու, և յարգել միշտ Առաքինութիւնն, Ազգասիրութիւնն ու Ազգայնութիւնը . որոնք զուարթ ու երջանիկ օրեր անմիջապէս ունենալու մեծ ու առաջին միջոցներն ենք : * * *

1867 Մայիս 10

Ա Յ Լ Ե Ի Ա Յ Լ Ք

Մ. Անկրուս՝ Ժողովրդական նախկին պաշտօնեան լրագրի մը հետեւեալ առաջարկութիւնը կը խրիէ .

«Մենք յարձակողական պատերազմ պէտք է որ յառաջ քան զամենայն ազատահասակ քաղաքացւոյ ձեռք ընդհանուր ու քաղաքի քուէարկութեամբն որոշուի : Ասանց մէկ անհարկ բացառութեան բոլոր անոնք որ յարկաւորական պարտաւորութեան զինուոր պիտի ըլլան» .

«Այնք յարկաւորական պարտաւորութեան բացառութեան և արձակութեան յառաջագոյն զբոլոր անոնք որ պիտի ըլլան» .

«Աստիճաբար, կըսէ Վուրիէ, կարելի է որ զուարճախօսութիւն մ'երեկն, սակայն ինչպէս որ Հին մարդ մը կըսեր, «ճշմարտութեան խնայում և կրնայ խնայել» :

«Արժանաւորութեան մեր խնայումը մեր փոքր հետեւեալ զարմանալի դէպքը կը պատմէ :

«Այս չիւն ժամակը, կըսէ, զիս կը զարմացնէ իր խնքէ դուրս ուժովը : Մենք մարդ որ հաւարակ տեսակէ խառնը մը ձեռքը բռնած է, դուրս գիտէ թէ անոր միանանց ուժը շատ մեծ է, թէպէտ և ինքը շատ արագաշարժ չէ . բայց ևս այս անգամ սնոր վրայ տեսած ուժիս փորձն բրած չէի դեռ : Երբոր այս ժամակն ինձ բերին, քովս տուի չունենալով չիտացայ թէ ուր պահեմ մինչև որ զայն սպաննեմ : Եւ որովհետև զբաւեղանիս վրայ մէջը լիար մը կաթով շիւ մը կար, առժամանակեայ կերպիւ ժամակը շիւն տակը դրի որուն տակի փոս տեղը բաւական երկար ըլլալով, թող կուտար որ ժամակն ուղիղ կենայ հոն» :

«Ի մեծ զարմացումն իմ՝ շիւն սկսաւ մէկէն ի մէկ շարժիլ զբաւեղանիս վրայ, բանտարգելոյն միանանց զօրութեամբն ու ժամանակ մը պտուտեղ շարունակեց և քովս զանուարներուն ալ զարմանք պատճառեց : Հիշին ու մէջէ կաթին ծանրութիւնը հաւանականաբար 3 լիար ու կէս (60 տրամ) մը կար, իսկ ժամակը կէս ունկի (5 տրամ) . ըսէ է որ խխուկը (սիւփուրիւն) իր մէն 12 անգամ աւելի ծանր բան մը կը շարժէ և զեր» :

«Համրութեամբ (տիւրիզիք) վատցեալ պարոն մը օրին մէկը Վերիլիի զբօսարան մը կերթայ ու նշանացի կերակուր կուղէ : Զբօսարանին սպասարար անոր կը հարցնէ թէ ինչ տեսակ բան բերէ : Պարոնը պարսպ տեղ կուրու միս ուղեղ անոր հասկըցնելու շտ կաշխատի . բայց սպասարարը անոր շարժմունքներէն չիբնար մակարիկը : Պարոնը յուսահատած, երկու ցուցամանները ճակատին վրայ դնելով, վերջապէս զշիւ մը եղջիւր ձեւացոյց : Տան տիկինը այս միմտական տեսարանին միջամտելով կը հարցնէ սպասարարին թէ պարոնն ինչ կուղէ : «Չգիտեմ», կը պատասխանէ սպասարարը, կարծեմ թէ առնուտեղը կուղէ :

«Պարոնին մէկը փարբիկ ծրար մը ձեռքը կառնանեակ մը կը գրուի, ուր տեղ միտակ տիկին մը կար, ու այս կնոջմէն մեծ քաղաքավարութեամբ դանիկ մը ծխելու հրաման ուղարկեց ատենը տիկինը բաւական պաղ կերպիւ պատասխան կուտայ թէ ծխախոտին հոտը իրեն կը վնասէ, և ասկէ առիթ տանելով ընդհանրապէս ծխախոտ քաշողներու վրայ ամարդի դիտողութիւններու ալ կը մտնէ, ճանորդը ներուժն ինչպէս լուծուի : Վրանի մը վայրկեանէն ետե տիկինը կը քննուի : Արթընցած ատենը հիացմամբ և երկիւղիւ քար կը կտրի : Վրանի կառնտեսակին մէջ կանգնողն աղօտ լուսնի իր քովն կնոյ մը նստած կը տեսնէ . ի տեսնեց մտածելու թէ ինչպէս կրնայ այս տեղ կնոյ մի մրանել, դէպի կառքին դուրս կը նետուի, կը սոսոսայ կը կանչէ : Այս միջոցին ճիւղ կառքը կայաբան մը հասած ըլլալով, ընթացքը կը դադրի, կը վազին կը նային . ու ատանկ բան մը չեն տեսներ : Ար հարցնեն տիկինը թէ Պ. ճանորդը դէպ առ ինքն պակասութիւն մը գործած է, և երբ տիկինը կը պատասխանէ թէ ոչ, ամէն մարդ կը համոզուի թէ տիկինն ազնիւ բան երեւոյթու ցնորից կնիքակայ է :

Ատրին կը հասկցուի որ Պարոնը այն մտիկներէն փախուցա շինողներէն է եղեր, որ կենդանեայ ձե կուենեան և օտար երկիրներու տօնաւարց մէջ հասարակութիւնը կը զբօսեն : Եւ թէ պարոնը

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Վ Է Գ

Լ Ա Ս Ա Ր Թ Ի Ն Ի

Ռ Ա Փ Ո Յ Ի Լ

(Հարուստութեան . Տե՛ ԲԷ- 27 :)

Առտունները շատ անգամ ձերմակ փոքր բիծերու պէս գեղեկապէս վարդերուն և պարտեղին անթառամ տուն կերուն վրայ ձիւն կիջներ, գիտես թէ ցերեկին օդային մէջ պարտեղին տեսած կարագներնու փոխած աղուամազերը գիշերը երկինքէն վար կը թափեն, Կէս օրին արեք այս ձիւնները կը հալեցնեն . լճին վրայ յաճախ կը տեսնուէին զուարճալի ժամեր : Զրերուն շարժումն ու շնչառութիւնը կը զարգացնէին տարբեր վերջին արեւու ճառագայթները ատենց վրայ ցրացնելով : Այն թղկները որ ծովածոցերու շուքին մէջ արեւոյ վրայ դէպի հարաւ երկնցած ժայռերէն վար կախուածի պէս էին, դեռ իրենց բայն տերեւները չէին թափած : Արեւուն այս ժայռերուն վրայ բրած անպարզարձեքը ամարային երկկունքուն դեռ երկնցի, շքեղութիւն և տարբութիւն կը տային : Միայն թէ այս ժամերը արագընթաց էին այն նաւակին պէս որ մեզ կէս օր ատեն լճին եզերը ձեացնող ժայռերուն գիւմացը կը պարտեցնէր : Արեւուն եղևիններուն վրայէն մօտ անցնող լայն, կայնաչ մամուռները, զարման թուշուներէն աւելի շքեղ փետրապարզեղ աւելի ուստասող և

աւելի ընտանի ձմրային թուշուները, զաւ ի վայր մարգագետնին վրայ տարածուող և լեռներ խոռոչներուն մէջ ուրիշ քաղցրաձայն խոնջանք և յայտնամբ յղկուած և սև ժայռերուն վրայէն լճին մէջ կը թափեն, իրարու պատասխող հարարար հասանաց գալարներով փրփուրն ու առատութիւնը . թիակայ ներգաշնակաւոր շնչուներ, ատենց տխրագին հեղքը ոչ ալիքներուն տակը պահուած բարեկամի մը ձայնի պէս մեր վրայ խորհրդաւոր հառաչանքներ կը սփռէ իր կակիծներով մեզի հետ ընկերանալով . վերջապէս այն գերբնական անդորրութիւնը զոր մէջք այս բաւախայլ և տարակ մթնայրտան մէջ կը զարգանայ իրարու քով, ջրային անդունդներով ցամաքէն բաժնուած, դեռ ևս առժամ մեզ կողողէր սիրոյ մէջ այնպիսի հեշտայի զգացմամբ, այնպիսի ներքին լուծի ուրախութեամբ, այնպիսի խաղաղ զեղմամբ, որ երկինքն անգամ կը հրախեղէր ասոր վրայ բան մը չեկցնելու : Բայց այս երջանկութիւնը մեր սրտին մէջ խառն էր մօտ օրեր վերջանալու զգացմունքով . թիակայ ամէն մէկ հարուածը մեր սրտին մէջ կը թնուար այն աւուր մէկ քայլին նման որ իրարմբ բաժնուէին կը մտնեցներ : Ո՞վ գիտէր թէ այն տերեւներն որ կը դողողային, չլիտի լիշտային ջրայն մէջ, թէ այն մամուռները որոնց վրայ դեռ կրնայինք նստիլ, թանձր ձեան բաղնջով մը չլիտի ձած կուէին . թէ այն շքեղ ժայռերը, այն կապոյտ երկինքը, այն շողողուն կոհակները չլիտի թաղուէին աժդոյն և նսեմ կեղամներու ուղիկանոսի մը մէջ մերձակայ գիշերին մառախուղներովը :

Այս մտածմանց ատեն երկար հառաչանք մը կեցնէր մեր կուրծքն, նոյն միջոցին երկուքս ալ այն մտածմունքները կը ծալէինք իրարու հարողկելու համարձակելով, որ չըլլայ թէ թշուառութիւնն արթնցնէր անունը տա-

լով : Ո՞՛հ, ո՞ր մարդ արդեօք իր կենացը մէջ այս երջանկութիւնը պայտէս չէ ունեցած առանց ապահովութեան և առանց վարձան աւուր, ուր տեղ կանքը կամփոփուի անանկ ժամու մը մէջ զոր կը փախարի մարդ յաւիտենակ քնել և որուն վայրկեանէ վայրկեան իրմէն խոտափելը կը զգայ, ակամբ ? Գնելով ժամացուցի ճօճանակին որ վայրկեաններ կը գարնէ, նստելով այն սրբին որ ժամացուցի տախտակին վրայ ժամերը կու կրտայ, զգալով կառքին անիւր սրուն ամէն մէկ բաւալելը ճանրու երկայնութիւնը կը կարծեցնէ, կամ լուսով նստու դիտուն շառաչելու որ զալն ևսին կը թաղու . ու ճանորդը կը մտնեցնէ այն ծովեզերին սր տեղ պէտք կը լայն իր ցնորից երկինքէն ճշմարտութեան հաստատուն և ցուրտ աւազուտին վրան ինչնէ :

Գ Լ Ո Ւ Ս Լ Է

Օր մը երբ կերակուրէն ետե նստու մէջ, արեւուն դէմ, Շալուան երկու բաղնջը մէջ տեղն եղած հանդարտիկ և զարջ ծովածոցի մը մէջ, փարբիկ ջրահասանքի մը հեռաւոր խոնջանքը, որ ջրոց անդունդին մէջ անհասանալէն առաջ կը քանուէին, քարանձաւներու տակ միջանդնաւոր երգի մը պէս կը ձեւացնէ, ատանկ հեշտութեամբ կորսուէին, մեր նաւակներն ուղեցին ցամաքն երկն առջի իր կուրծքն հոն ձգած ուղեանին վերջնալու համար : Մենք միտակ մնացնելու շուտով մը թղկնայ ստի մ'աղէկ չկապուած նաւակին մէջ, նստուն շարժում մը քաշեց փրցոց ստոր և մեզ քնց տարաւ առանց մեր իմանալուն : Ծովածոցին մէջ տեղը ինկանք երեք հարիւր քայլ ժայռերուն այն ուղղահայեայ գիծէն հետի որոնց մէջ շրջապատուած էր ծովածոցը : Այս տեղ լճին ջրերը ունէին այն պղնձի գոյնը, այն հալած մտապին փայլու-

տիրանի տնտեսական վերակառուցման և հարստացման արդյունքում...

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Արևիկի օր շատ հանգիստի կառուցում է և բազմաթիվ ուղեկիցներ...

Իտալիայի Ա ի Տ. թագաւորը Արմենիան պատուածուն տուեր է...

Վերջի վերջին Արմենիայի Արագածունի և Արարատի մարզերում...

Մեքսիկոյի թագաւորը 3241 հոգի կատարեալ առողջ վիճակի մէջ...

Թէ Մոլդուանիայի և Թէ Ռուսիայի կողմերը առատ անձրեաններ զարմ...

Արտուզենի Թէ տեղական թղթատարութիւնը շատով և կանոնաւոր...

Համար որոշեալ վճարելիք զինք 20 փարա պիտի ըլլայ...

Արիւնի օր երկու նաւով սարգումներ գաւցեր է Արեւիկ կղզին...

Մուխլի քաղաքը կըսէ թէ Արեւիկի Օսմանեան զորաց և սպասարկաց մէջ...

Արագածունի շրջանը դեռ ևր յաջողի եղեր ամէն հեռավորութենէ...

Արտուզենի Թէ Ա. Պոլին անուններ գրի կառնուին...

Արդեն քանի մը հողի տակ մեկնել են, Եւստի ամէն մէկուն էր...

Ար լենք, կըսէ նոյն քաղաքը, Թէ Արագածունի ցիղին հինգ հարար...

Տրագոսի, Ամուսի և Միսոպի նաւահանքի ստաները նաւարկութեան համար...

Շատ խճողուելի մը երբեմն պատճառով հիւանդութեանց առաջին անգամ...

Վսիէ զատ ամէն մէկ գաղթական պաշտօնական տուժարի մը...

Հայտնի է որ Ա ի Ս ի մ. Օսման փաշան այս...

ատակ տուրեալը կարելու համար միշտ ազգու միջոցներ գործածած է...

Մն ատենէն ի վեր որ Վուրիէ Օսմանեան պետութեան համար...

Օսմանեան Առաջադրութիւնը որոշումն քրտի կերէի ազատութեան...

Վուրիէ Մոնիթորի այս խօսքերուն քանի մը կէտերուն վրայ...

անգամի համար այս լծին մէջ իրեն ի հոյեւած կը տեսնուին...

նութիւնը, այն ճանր անշարժութիւնը որ միշտ իրենց յայտնել կը տան...

Արեն ու լեռանց ստուերը մեր նաւը կէտուակէս հաւատարմութիւն...

խողովքին հետ կը խաղար, իմ գլուխ քիչ մը ետեւի կողմն...

Այս մէկ հատիկ բառէն ետեւ փայրիկան մը լուս կէտու, վերջը նորէն սկսեալ ըսել...

անգամի համար այս լծին մէջ իրեն ի հոյեւած կը տեսնուին, իրենց երկայն ստուերները...

միայն ժողովրդական բուհին վրայ հիմնեալ ինչպէս նախնական մը յանձնուելովը ազգու կըլլայ :

— Վեպանադիտութիւնը 1 շնորայի մէջ ըրած ժողովովը 1 իւրեքեմբուրի խնդրոյն խաղաղակազ վերջ մը տալով (Օսմանեան Պետութեան այս կողմէն ծագելիք դժուարութեան հոգը փարատեց : 1 իւրեքեմբուրի Հոյանապի Ա իւհ. Թագաւորին սեպտեմբեր 1 է պայուսեալ չեղոր երկիր մը մնալու երաշխաւորութեամբ, զոր գրեթէ բոլոր Եւրոպական Տէրութիւնք համակամ կուտան Քաղղիոյ և մանաւանդ Բրուսիոյ Պետութեանց :

Եւս կողմանէ աշխարհի սպառնացուած մեծ և վախճանն երկրային պատերազմի մը երկիւղը փարատեցու. և յոյս ալ կուտայ թէ բոլոր աշխարհի ապագայ խաղաղութիւնը անկողով պահուելուն հաստատ հիմ մը բռնուի այս հրաշալի դէպքը :

Եւս դիպաց մէջ Քաղղիոյ և Բրուսիոյ Ա իւհ. հայտնաց և իրենց ազգաց զինուոր. աշխարհի անդորրութեան բարեկամ Պետութեանց որով չափ չանքր ամէն զովութեան արժանի ըլլալէ զատ, ամէնուս սրտանց երախտագիտութիւնը իրաւամբ կը դրանեն :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԵՐ
ՎԵՍՏԱՆՔՆԵՐԻՆ ԳՆՆՆԵՅԻ

Այլ որ կուզէ փոքր զոհողութեամբ մեծ դուրս մար մը ձեռք ձգել, թող փութայ դալ Պահճէ խափուն մեծ մարտին քով Գ. Բարազեան և Ղ. Երկանեան ընկերաց թիւ 26 սենեակը : ուր կը գտնուի Ա իննսի Ը թաւճ լողէ անուն հռչակալ վիճակահանութեան տոմսակները, որք Եւրոպիոյ երկեկ սեղանաւորներուն ստորագրութեամբ և պաշտօնական պանդային երաշխաւորութեամբ չլաւերացեալ ըլլալէ զատ Եւստրիոյ Տէրութեան զմուռն ալ ամէն տեսակ ապահովութիւն կընձայէ հասարակութեան : Մէկ տոմսակին գինը 30 դուրու չհիւնցէ : Միւսնայն տոմսակով ոչոքինքն 30 դուրու չըլլալ կը վաստիկ :

Table with 2 columns: Amount and Unit. Rows include 250,000, 25,000, 15,000, 10,000, 5,000, 2,000, 1,000, 15 թիւ 400, 30 թիւ 300, և 740 թիւ ալ

150 տկան ֆիօրին, որուն ամբողջ դուրսը կընէ 452,500 ֆիօրին որոնք 800 վաստակեալ թիւեքու նուիրուած են :

Ա իճակահանութեան տոմսակները, միայն Յունիս ամսոյն համար են, չվաստիւած տոմսակները վիճակահանութեան վերջը արժէք չունին :

Աւրոզը պէտք է փութայ առնելու մինչ ի 28 Մայիս 1867 ըստ Եւրոպացւոց, ուսկից անդին ալ չձախուել, վասն զի վիճակահանութիւնը անհրաժեշտ Յունիս 1 ին պիտի քաշուի ի Ա իննս և վաստակեալ թիւերը թէ քաղցոյս միջոցաւ և թէ մանաւոր յայտարարութեամբ պիտի հրատարակուին և ընդհանուր հասարակութեան ծանուցուին : Ա յատակալ դուրսը որ և է քաղցրի մէջ ձեռք բերել զիւրին է թէ պանքայի տոկոսով 1/10 6 ամէն Մայրաքաղաքաց մէջ զեղծուելուն և թէ ընկերութիւնս աս մասին պէտք եղած ծառայութիւն չենայել խոստանալուն համար պէտք ունեցող բախաւորին :

Ես տեսակ վիճակահանութիւնները Ա իննսի մէջ տարին քանի մը անգամ տեղի ունենալուն համար, այն ընկերութիւնն ալ կը խոստանայ միշտ ասոնց տոմսակներէն բերել տալ ու վաստակալ թիւերուն հետ յաջորդ վիճակահանութիւններուն կատարեալ տեղեկութիւնը ամէն անգամ հրատարակել ի զխափուն Երոզը հասարակութեան :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԲԵՏԵՆ ԵՒ ՀՆԵՎԱԶՆԵՆՆԵՆ ՎԵՐԺԱՐԵՆՆԵՆ ԵՒ ՄԻՒԹԱՐԵՆՆԵՆ ԱՐԲՆՈՅ

ԳՐԵԱԼ ԳԻՄԱՌՆԱԲԱՐ
Ի Ս. ՎԵՐԺԱՐԵՆՆԵՆ ԹԵՂԻՊՈՐԵՆ

Չորս ստուար հատոր այս երկախրութիւնը Պ. Պ. Պօղոս Կապիբեան Աստուածային Պատուաւոր Եղբայնոյս դրամական օժանդակութեամբ փարիզ տպագրուած է ընտիր թղթով : Պարունակութիւնը հարկաւ հետաքրքրական կը մտախրուի, և ազգային արդի պատմութեան նպատակ ըլլայ ընձայնելու Եղբիս ապագայ խոհական ընթացից ուղեցոյց, և անցելոյն մէջ զգուշանալիք ճանքաներ և շատ մ'ալ կերպ կերպ խորհիւքներ մատակարարել կը յուսացուի : Կը ծախուի 42 ֆրանքի Կ. Պօղոս Ա արաղճը խանի վերնայարիք թիւ 7 Մ'նճ. Եղբարանի սենեակը և նոյն խանին գեմ Գափաֆեան ոսկերիչ Եստուածատուր Եղբայն մաղաղան թիւ 8 :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ 1865 Ի ՏԵՂԵՎԱԿԱՐԱԹԵՆՆԵՆ

Պ. ՄԱՐԿՈՍԻ ԵՂԱՐԵԿԵՆԵՆ
Երամեան տպարանէ կըս 120 երես հետաքրքրական տետրակ մ'է : Գին 4 դուրու :

ՇԱՐԿՏԱ ԱՆՓՐԵՆԱԸ
ՊԻՐԵՆՃԻ ԳԹԱ

Ա. Թիլիթեանի հեղինակութեամբ փոքրիկ տետրակ մ'է : Գին 2 դուրու :

— Օ կիւր. Հայրենաց անուն տասնորեայ հանդէսը և ուսմայ ժամանակ դուրեց Եւրոպայ մէջ դժկամութեանը պատճառաւ արգելուելէն ետե, յարմար ժամանակ Մայիս 10 շորորդ չընան առաջին թուով դարձեալ զրական աշխարհի դաշտին վրայ կը շնչէ : Մեզ ի տղայ տիոց ոչ միայն Հայրենաց քաղցրաշունչ Օ կիւր. այլ և ամէն տեսակ հոգմոցը շունչը սիրելի է : Աւստի զեղուն ըղձիւ կողմնէնք զինքը և յարատեւութեան յաջողութիւն կը մտղմենք իրեն ի բոլոր սրտէ :

— Հայրեն. Գաղղիերէն, Տաճկերէն լեզուաց հմուտ եղող ուսումնական երիտասարդ մը որն որ երեք տարիէ ի վեր Եղբայն դպրոցներու մէջ դասատուութեան ծանր պաշտօնը վարելու պատիւը ձեռք բերած է, թէ Պօղոս և թէ դասուաց Եղբայն դպրոցներու, և կամ երեկի զերդաստանաց մէջ յիշեալ լեզուաց դասատուութիւնը ընկու համար, յարմար անդ մը կը փնտռէ : Աւրոզը Ղալմիոյ Ս. 1 յուսուորիչ Եկեղեցւոյ քարոզիչ Երժանապատիւ Տ. Հովհաննէս վարդապետին հետ տեսնուի :

— Պահճէ քափու թաշ խանի թիւ 14 սենեակը քաղցրահամ տոպրակի ձեթ իւղ կը ծախուի դարձեալ, ուստի վաճառողը պատիւ կը համարի ծանուցանել իւր վաղեմի յաճախորդացն որ գնելու բարեհաճին, յուսալով որ զոհ պիտի ըլլան ամէն կերպիւ :

— Խաղաղ Եկեղեցւոյ փողոց Ն. 37 Եւստրիոյ Մահապի Զակիւր Եղբայն տունը աժան գնով կը ծախուի իր կողմէն, առնել ուղղոր կրնայ զինքը տեսնել և պէտք եղած ծանօթութիւնս ստանալ :

— Տօքթօր Գալուստեան Հինգալթի օրերը մինչ ի ժամ 7 Կալեօնի բուլուղի մօտ թարրապաղ ճատտէ 195 թիւ իր տունը աղքատները ձրի կը նայի :

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ

ՀԵՌԱԿԻՐԸ
1 շնորայի 16 Գօնաօրէն 32
Փարէլ Մայիս 16 Գօնաօրէն 32
Փոխաւ. 1865ին 245.
Ղալմիւ 4 Մայիս Գօնաօրէն 34
Մեթալիքի տարրերութիւն 5 3/4

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐԲ

Table with 3 columns: Item, Price, and Unit. Rows include 36-38, 36-37 1/2, 31-32, 35-37, 30-35, 32-35, 31-32, 31-32, 21-22, 16-17, 560-580, 570-580, 65-70, 10 1/2, 11 1/2, 9 1/4, 9-10 3/8, 12-14, 6 1/2, 12 1/2, 11 1/2-12, 13, 8 1/2

Table with 3 columns: Item, Price, and Unit. Rows include 34 1/2, 20, 210, 10 1/2, 30, 14-15, 25, 24, 4, 35, 36, 7-7 1/4, 6 3/4, 3 1/2, 4, 202 1/2, 205

ԱՐՏԱԿԻՆ ԲԵՐԲ

Table with 3 columns: Item, Price, and Unit. Rows include 100 հօխան, 950-980, 850-900, 232-235, 290, 228-230, 670, 5 3/4, 120-140, 6 1/4, 39, 5 1/2, 15-15 1/4

Table with 3 columns: Item, Price, and Unit. Rows include 0.00, 165-170, 140, 67-68, 110-115, 73-74, 70, 330, 60, 107-111, 120

ԱՐՏԱԿԱՐԱՐԱԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՂԵՎ

Լրացրիս դրամեկտիւր :
Գ. Փափազեան և Ղ. Երկանեան ընկերաց սենեակը Մեծ մարտին քով, թ. 26 :
ՍԵՐՄՈՒՆ Գրիգոր Ազա Իսկիմեան
ՏՐԱԳԻՉՈՒՆ Աստուածատուր Ազա Կ Իզլեյրեան :
ՊՐՈՒՍՆ Զարութիւն Ազա Օրոզեան :
ԵՏԻՐԵՆ Գոյհաննէս Ա. Սրբաւան : Բիւթիւմ փաշա խան
ՉՄԻՐՈՒՆԵՆ : Գրիգոր Ա. Մաքեան :
ՀԱԼԵՊ : Գօնաօրէն Ազա Բերքեմիսի :
ԱՎԵՍՏԱՆԻՐԱՆ : Գրիգոր Ազա Գ. Գալիպաճեան :
ՊԱՆՏՐՈՒՆ : Սարգիս Ազա Յ. Մարտիան :
ՊԱՆՏՐՈՒՆ : Գեորգ Ազա Գ. Մեղունեան :
ՔԻԼԻՊԵ : Եւզա Ազա Մ. Շիւքրեան :
ՆԵՆՈՒՐԻՆ : Պօլեյի Բուրի Ազա Գալաթապեան :
ԿԵՏԻՆ : Մարտիրոս Ազա Ազգեան :
ԹՈՒՄԱՆ : Ստեփան Ազա Ճ. Արապեան :
ԱՏԵՂԱԶԱՐ : Երամ Ազա Մահապի Զակիւր Սալահաբեան

ԽՄՐԱԿԻՐ ՏՆՕՐԵՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ ԶԱԹԻՆ ԳՆՆԵՅԻ
ՏԵՐ ԵՒ ՏԵՂԵՎԱԿԱՐԱՐԱՆ
ՏԱՐԱԹԻՒՆ ԵՒ ՄԻՐԱՍԵՆ